

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทย จุดประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล และยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนดีไว้หลายประการ เช่น คนดีคือผู้ที่มีความรับผิดชอบ (พระธรรมปิฎก, 2540) คนดีคือผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความกตัญญูต่อเวที มีระเบียบวินัย และมีความเสียสละ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2540) และ คนดี คือ คนที่มีความรับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการเป็นคนดี

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีภาครัฐที่ให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบ จะเห็นได้จาก กระทรวงการต่างประเทศ ที่ได้ริเริ่มโครงการยุวทูตความดี ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้แก่ทรัพยากรบุคคลตั้งแต่ในวัยเด็ก ด้วยการปลูกฝัง จิตสำนึก ความรับผิดชอบ การมีวินัย เพื่อให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพและคุณธรรม (www.mfa.go.th)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าความรับผิดชอบนั้นเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี และสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม ซึ่งช่วงวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝังความ รับผิดชอบควรอยู่ในช่วงวัย 10-12 ปี ที่เรียกว่าวัยเด็กตอนปลาย เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสังคม เด็กเกิดการเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งรู้จักรับผิดชอบและแสดงบทบาทหน้าที่ต่อสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ (เดมศักดิ์ คทาวนิช, 2546, หน้า 81) ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545, หน้า 267-268) ที่กล่าวไว้ในหัวข้อการพัฒนาทางศีลธรรมจรยา: ความดี-ชั่ว ว่าวัยเด็กตอนปลายเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมมากที่สุดที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดถูกผิด-ดี-ชั่ว และสอนการเคารพกฎระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางเซาว์ ปัญญาของเพียเจต์ (David, 2000, pp. 59-60) กล่าวถึงเด็กช่วงวัย 7-11 ปี เด็กวัยนี้เป็นช่วงวัยที่อยู่ในขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นรูปแบบความ สามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สามารถคิดย้อนกลับไปได้ มีการคิดแบบเชื่อมโยง อาจกล่าวได้ว่าเด็กช่วงวัยนี้มีความเหมาะสมทางวุฒิภาวะทางเซาว์ปัญญาในการปลูกฝังความรับผิดชอบ และหากสามารถสอนให้เด็กเข้าใจดีแล้วก็จะ

ฝังใจเด็กไปจนเป็นผู้ใหญ่ และอาจแก้ไขปัญหาลี้ภัยความไร้ระเบียบในสังคมไทยได้มาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543, หน้า 31) หมวดที่ 4 มาตราที่ 28 กล่าวว่า ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม Mitton and Harris (1962) ได้เสนอแนวทางในการปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่าควรเริ่มฝึกความรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่เด็ก เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกึ่งแก้ว อรรถกร (2524) กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น จึงเรียกได้ว่าช่วงวัยเด็กตอนปลายเป็นช่วงของการวางรากฐานทางจริยธรรมที่จะฝังลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลง

กระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำมาช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนได้ จากการศึกษาของลักษณะ โสภ (2537) ที่พบว่ากระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สูงขึ้น จากการศึกษาของสาธิต ประสงค์ (2539) พบว่ากระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลสามารถทำให้นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมดีขึ้น จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มสามารถพัฒนาให้บุคคลเกิดการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมได้ เพราะการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้จักและเข้าใจตนเอง สมาชิกแต่ละคนพัฒนา แนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ตนเองประสบอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งยังได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างมวลสมาชิกให้ความรัก และสามัคคี เพราะสัมพันธภาพในกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระด้วยการเรียนรู้ภายในสังคมเล็ก ๆ อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด โดยเฉพาะการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง ซึ่งจะช่วยให้ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ด้วยการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของตน โดยสำรวจจากการกระทำของตนในปัจจุบันเพื่อประเมินพฤติกรรมของตนถึงความเป็นไปได้เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการ ตลอดจนวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ และให้สัญญาว่าจะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างจริงจัง

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะนำวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง

มาช่วยพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ให้เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อช่วยพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

สมมติฐาน

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลากับวิธีการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงหลังการทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงระยะติดตามผลมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
4. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงหลังการทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง
5. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแนวทฤษฎีเผชิญความจริงระยะติดตามผลมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research Design) เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นในการศึกษานี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่มีคะแนนจากการทำแบบวัดความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับน้อย
2. ตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) มี 2 ตัวแปร คือ
 - 2.1.1 วิธีการพัฒนาความรับผิดชอบ

2.1.1.1 วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

2.1.1.2 วิธีการให้การศึกษาตามปกติ

2.1.2 ระยะเวลาในการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

2.1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง (Pre-Test)

2.1.2.2 ระยะหลังการทดลอง (Post-Test)

2.1.2.3 ระยะติดตามผล (Follow up)

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความรับผิดชอบด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบด้านการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ในลักษณะต่อไปนี้

1.1 ความมีวินัยในตัวเอง หมายถึงความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตน และผู้อื่นได้แก่ การตรงต่อเวลา และมีความซื่อสัตย์

1.2 ความกระตือรือร้น หมายถึง ความสนใจอันเข้มข้นต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง มีความเอาใจใส่และตั้งใจในการเรียนและทำงานอย่างกระปรี้กระเปร่า และใฝ่หาความรู้ให้กับตนเองอยู่เสมอ

1.3 ความเชื่อมั่นในตัวเอง หมายถึง ลักษณะการกระทำ หรือความรู้สึกของบุคคลที่พร้อมจะทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้อง กล้าเผชิญภัยสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างองอาจ ไม่หวั่นไหวต่อการถูกผู้อื่นติเตียน มีจิตใจมั่นคง

1.4 ความอดทน อดกลั้น หมายถึง ลักษณะการกระทำ หรือความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกถึงความ พากเพียรพยายาม ทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างแน่วแน่ มีความพยายามที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ของตน

ความรับผิดชอบด้านการเรียน สามารถวัดโดยแบบวัดความรับผิดชอบด้านการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อคำถาม

2. การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาที่มีปัญหาหรือความต้องการคล้อยคลึงกันที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น จริงใจ ยอมรับ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจถึงความต้องการที่แท้จริง สำรวจลักษณะการกระทำในปัจจุบัน ประเมินตนเอง และวางแผนการปฏิบัติ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการในสิ่งที่เป็นไปได้ โดยจัดในรูปแบบของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 45-50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 Wants (W) สมาชิกกลุ่มจะถูกกระตุ้นให้ตระหนักรู้ถึงเป้าหมายด้านการเรียนของตน โดยสมาชิกจะได้สำรวจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง

2.2 Doing (D) สมาชิกกลุ่มได้สำรวจถึงพฤติกรรมของตนในปัจจุบัน ว่าสิ่งที่กระทำอยู่นั้นสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้หรือไม่

2.3 Self-Evaluation (E) ให้สมาชิกกลุ่มได้เผชิญสิ่งที่เกิดจากพฤติกรรมของเขาเอง และประเมินการกระทำของตนเอง

2.4 Planning (P) ผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือสมาชิกในการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.5 ขั้นตอนติดตามผล สมาชิกจะรายงานผลตามที่ได้วางแผนไปปฏิบัติว่ามีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค โดยผู้รับคำปรึกษาจะไม่ยอมรับคำแก้ตัว และจะไม่โต้เถียง แต่จะช่วยกันวางแผนใหม่

3. การให้การศึกษาตามปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – ป. 6) ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 จังหวัดร้อยเอ็ด

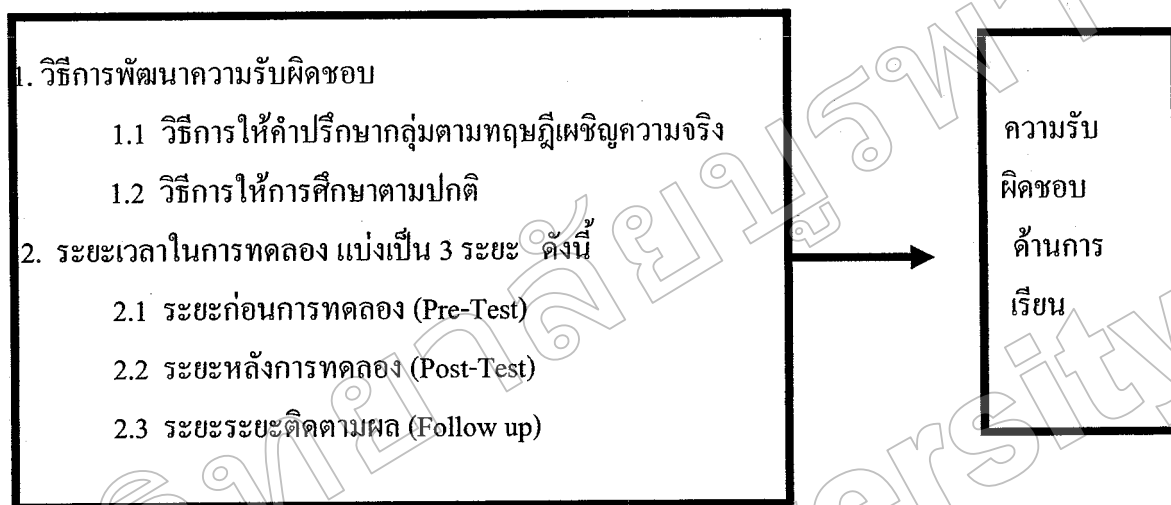
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการนำวิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการเผชิญความจริง ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้เกิดความรับผิดชอบด้านการเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น
แปรตาม

ตัว

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย